

До спеціалізованої вченої ради Д 26.007.05
Національна академія внутрішніх справ,
ДП-680, м. Київ, пл. Солом'янська, 1

Відгук

офіційного опонента

**на дисертацію Лопати Ольги Андріївни на тему «Міжнародне
співробітництво Експертної служби МВС України»
на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за
спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова
експертиза; оперативно-розшукова діяльність**

Актуальність теми дослідження визначається тим, що сучасні реалії боротьби зі злочинністю потребують підвищення ефективності судово-експертної діяльності, а саме: вдосконалення правового регулювання, розширення кола вирішуваних експертних задач, підвищення достовірності та обґрунтованості експертних висновків, удосконалення методології судово-експертних досліджень, розробки експертних методик відповідно до міжнародних стандартів, забезпечення належного міжнародного співробітництва судово-експертних установ та інших компетентних суб'єктів.

Перелічені та інші заходи покликані вдосконалити криміналістичне забезпечення розслідування злочинів, а його реалізація залежить від високого рівня організації судово-експертної діяльності.

Судово-експертна діяльність завжди привертала увагу вчених й, як галузь наукового знання, складалася впродовж багатьох десятиліть. В результаті наполегливої роботи вчених була створена відповідна методологічна основа.

Сьогодні потребують уваги питання, пов'язані із висвітленням поняття та завдань судово-експертної діяльності у сучасних реаліях, відповідно до нових потреб правоохоронної діяльності.

Вх. №		4680		20		1		р.	
"14"		09		кількість аркушів:		15		додаток	
осн. док.		15		додаток		—			

Судово-експертна діяльність спрямована на вирішення ряду завдань, а саме: організацію роботи судово-експертних установ та їх підрозділів; впровадження в експертну практику нових методів досліджень, сучасних експертних методик, забезпечення їх активного використання під час проведення експертиз та в профілактичній діяльності; підбір, навчання та виховання кадрів, формування відповідальності за виконання службового обов'язку та дотримання законності; ознайомлення працівників правоохоронних органів з сучасними можливостями судової експертизи та ін.

Розділ 4 Закону України «Про судову експертизу» регламентує важливий напрям реалізації судово-експертної діяльності – міжнародне співробітництво у галузі судової експертизи. З цього погляду розкривається: проведення судової експертизи за дорученням відповідного органу чи особи іншої держави (ст. 22), залучення фахівців з інших держав для спільного проведення судових експертиз (ст. 23), міжнародне наукове співробітництво (ст. 24).

Однак, положення, визначені законодавством, не вичерпують всіх можливостей міжнародного співробітництва, що реалізуються з метою вирішення завдань судово-експертної діяльності.

Експертна служба МВС України є системою державних спеціалізованих установ судової експертизи, діяльність якої спрямовується і координується Міністерством внутрішніх справ України. Експертна служби МВС України здійснює судово-експертне та техніко-криміналістичне забезпечення діяльності органів Національної поліції України, МВС України, інших правоохоронних органів.

Сучасні реалії боротьби зі злочинністю потребують нових шляхів вирішення поставлених завдань, залучення кращого світового та європейського досвіду. Успішність вирішення поставлених завдань значною мірою залежать від забезпечення належного співробітництва судово-експертних установ, й безпосередньо – Експертної служби МВС України

Таким чином, сьогодні вкрай актуальним є дослідження міжнародного співробітництва Експертної служби МВС України.

Викладене вище та інші обставини обумовлюють актуальність теми дослідження, відповідно до мети роботи, що полягає у формуванні теоретичних положень та практичних рекомендацій міжнародного співробітництва Експертної служби МВС України у сфері судово-експертної діяльності (с. 14 дисертації).

Досягнення вказаної мети обумовило вирішення наступних завдань: розкрити поняття та завдання судово-експертної діяльності Експертної служби МВС України за сучасних реалій; визначити правові засади міжнародного співробітництва Експертної служби МВС України; сформулювати напрями, рівні та форми міжнародного співробітництва Експертної служби МВС України; розкрити зміст міжнародного співробітництва Експертної служби МВС України та Європейської мережі судово-експертних установ (ENFSI); охарактеризувати судово-експертну діяльність у державах Європейського Союзу та запропонувати напрями запровадження кращого досвіду в Експертній службі МВС України; висвітлити засади проведення судової експертизи в порядку міжнародної правової допомоги Експертною службою МВС України; розкрити зміст співробітництва Експертної служби МВС України та Укрбюро Інтерполу; розробити пропозиції щодо удосконалення законодавства та практики його застосування в контексті питань, що розглядаються в роботі (с. 14-15 дисертації).

На вирішення вказаних важливих для теоретичного розуміння та практичного застосування питань спрямоване дослідження Лопати Ольги Андріївни, що було проведено відповідно до вимог наукового пошуку.

Дисертація виконана відповідно до важливих державних програм, нормативно-правових актів, а саме: Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 26 травня 2015 р. № 287/2015, Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 25 серпня 2015 р. № 501/2015, Плану заходів з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 р., схваленого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 р. № 1393-

р., Стратегії розвитку Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України на період до 2020 р. та Плану заходів щодо її реалізації, затверджених наказом МВС України від 15 березня 2017 р. № 229 та інших важливих документів. Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ (протокол № 22 від 25 листопада 2015 р.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій є достатнім, адже дисертація є першим в Україні комплексним монографічним дослідженням теоретичних засад та практичних рекомендацій міжнародного співробітництва Експертної служби МВС України у сфері судово-експертної діяльності (с. 16-18 дисертації), й положення, що виносяться на захист, обґрунтовані на належному рівні.

Достовірність отриманих наукових результатів обумовлена застосуванням належної методології дослідження, адже для досягнення поставленої мети, з урахуванням об'єкта та предмета дослідження, у роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи, які є засобами наукового пошуку, зокрема, методи формальної логіки (аналіз, синтез, дедукція, індукція, аналогія, абстрагування), спеціально-правові методи: порівняльно-правовий, історико-правовий, системно-структурний, метод системного аналізу, статистичний, соціологічний та інші.

Здобувачка провела ґрунтовні емпіричні дослідження, основу котрих склали систематизовані матеріали офіційної статистичної звітності й аналітичні матеріали МВС України, Експертної служби МВС України, Національної поліції України, Міністерства юстиції України, Генеральної прокуратури України, Державної судової адміністрації України; дані, отримані при вивченні 68 кримінальних проваджень з розслідування злочинів міжнародного характеру із застосуванням заходів міжнародного співробітництва; результати анкетувань 260 судових експертів Експертної служби МВС України в Київській, Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Черкаській, Харківській, Хмельницькій областях та в м. Києві. Позитивно, що робота

виконана практичним працівником, який під час теоретичних досліджень використав власний досвід експертної практики.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що за характером і змістом розглянутих питань дисертація є першим в Україні комплексним монографічним дослідженням теоретичних засад та практичних рекомендацій міжнародного співробітництва Експертної служби МВС України у сфері судово-експертної діяльності. Так, відповідно до вимог наукової новизни автором:

- визначено поняття міжнародного співробітництва Експертної служби МВС України як діяльності судово-експертних підрозділів та судових експертів Експертної служби МВС України щодо взаємодії з компетентними суб'єктами іноземних держав та міжнародних організацій, що ґрунтується на нормах міжнародного і національного законодавства й спрямована на вирішення завдань судово-експертної діяльності;

- виокремлено форми міжнародного співробітництва Експертної служби МВС України: формування й забезпечення міжнародних стандартів судово-експертної діяльності; проведення судової експертизи в порядку міжнародної правової допомоги; залучення фахівців з інших держав для вирішення завдань судово-експертної діяльності та участь у таких заходах вітчизняних судових експертів; забезпечення функціонування та використання даних криміналістичних обліків й інформаційно-пошукових систем; обмін інформацією; проведення занять, стажувань, конференцій, підвищення кваліфікації та ін.;

- сформовано основні напрями удосконалення судово-експертної діяльності Експертної служби МВС України за результатами вивчення практики держав Європейського Союзу: гармонізація законодавства України, практики його реалізації відповідно до міжнародних стандартів та досвіду європейських держав у сфері судово-експертної діяльності; приведення методик експертних досліджень відповідно до міжнародних стандартів, їх уніфікація з методиками європейських держав; залучення новітніх досягнень

науки і техніки; визнання висновків експертів джерелом доказів під час досудового розслідування, судами іноземних держав, міжнародними судовими установами та ін.;

Ряд положень було удосконалено. Зокрема, опонент вважає за необхідне підкреслити важливе значення таких положень: поняття судово-експертної діяльності Експертної служби МВС України відповідно до вирішуваних завдань за сучасних реалій; положення щодо виділення загальних та окремих завдань судово-експертної діяльності Експертної служби МВС України й обґрунтування серед них такого загального завдання, як здійснення міжнародного співробітництва; погляди щодо правової основи міжнародного співробітництва Експертної служби МВС України з урахуванням пріоритету міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України; характеристику міжнародного співробітництва Експертної служби МВС України та ENFSI, напрями удосконалення вітчизняної судово-експертної діяльності відповідно до вимог цієї міжнародної організації; практичні рекомендації щодо співробітництва Експертної служби МВС України та Укрбюро Інтерполу при вирішенні завдань розслідування злочинів і необхідності проведення досліджень, що потребують спеціальних знань.

Положеннями, що дістали подальшого розвитку, є: характеристика судово-експертної діяльності відповідно до її розгляду як пізнавальної діяльності судового експерта, особливостей практичної реалізації на рівні відомства; положення щодо змісту напрямів, рівнів та форм міжнародного співробітництва Експертної служби МВС України у сфері судово-експертної діяльності; пропозиції щодо удосконалення діяльності Експертної служби МВС України, які ґрунтуються на вивченні досвіду судово-експертної діяльності в державах Європейського Союзу: Федеративної Республіки Німеччина, Великої Британії, Польщі, Латвії та Литви; теоретичні засади та практичні рекомендації проведення судової експертизи в порядку міжнародної правової допомоги у кримінальному провадженні.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, у наукових працях. Основні положення та висновки, що сформульовані в дисертації, відображено в 11 наукових працях, серед яких п'ять статей – у наукових фахових виданнях України з юридичних наук, одна стаття – у міжнародному науковому виданні, а також у п'яти тезах доповідей на науково-практичних конференціях та круглих столах.

Значення праці для науки і практики полягає в тому, що пропозиції здобувачки використовуються та мають перспективу подальшого впровадження при вирішенні практичних завдань у законотворчій діяльності, у практичній діяльності судово-експертних установ України, у освітньому процесі вищих навчальних закладів, що підтверджується відповідними актами впровадження (с. 223-232 дисертації).

Зміст дисертації. Заслугове схвалення структура дисертації, в якій у логічного та систематизовано, відповідно до трьох розділів, семи підрозділів, досліджуються окреслені питання. Робота має три додатки, що включають узагальнені результати опитування судових експертів Експертної служби МВС України, відомості про список публікацій здобувачки за темою дисертації та відомості про апробацію результатів дисертації.

Список використаних джерел включає 219 найменувань. Його вивчення свідчить про належне опрацювання наукового доробку вчених, законодавчих актів, емпіричних джерел.

У першому розділі дисертації «Зміст міжнародного співробітництва Експертної служби МВС України у сфері судово-експертної діяльності» розкриваються наступні питання: поняття та завдання судово-експертної діяльності за сучасних реалій (підрозділ 1.1.), правові засади міжнародного співробітництва Експертної служби МВС України у сфері судово-експертної діяльності (підрозділ 1.2), напрями, рівні та форми міжнародного співробітництва Експертної служби МВС України у сфері судово-експертної діяльності (підрозділ 1.3).

За змістом підрозділу 1.1. «Поняття та завдання судово-експертної діяльності за сучасних реалій» позитивно, що авторка ґрунтовно дослідила сутність судово-експертної діяльності, опрацювала фундаментальні наукові праці у цій галузі (В.Д. Арсеньєва, А.І. Алієва, Т.В. Аверьянкової, Р.С. Белкіна, С.Ф. Бичкової, Н.І. Клименко, Ю.Г. Корухова, А.Р. Шляхова), виділила загальні та окремі завдання судово-експертної діяльності, розкрила їх зміст через призму діяльності Експертної служби МВС України, підкреслила завдання судово-експертної діяльності, що існують за сучасних реалій. Здобувачка обґрунтувала важливість такого нового загального завдання судово-експертної діяльності, у тому числі що реалізується Експертною службою МВС України, як «здійснення міжнародного співробітництва» (с. 42-49 дисертації).

За змістом підрозділу 1.2 «Правові засади міжнародного співробітництва Експертної служби МВС України у сфері судово-експертної діяльності» здобувачка приділила значну увагу вивченню положень міжнародних договорів України, які регламентують певні аспекти реалізації міжнародного співробітництва у сфері судово-експертної діяльності. Це багатосторонні міжнародні договори, що регламентують міжнародні стандарти судочинства, прав і свобод людини (Загальна декларація прав людини 1948 р., Конвенція про захист прав людини і основних свобод 1950 р., а також Перший протокол та протоколи № 2, 4, 7, 11 до неї, Конвенція проти катувань та інших жорстоких нелюдських чи таких, що ображають гідність, видів поводження і покарання 1984 р.); багатосторонні міжнародні договори з питань боротьби зі злочинами міжнародного характеру, які регламентують окремі питання судово-експертної діяльності при вирішенні поставлених завдань (Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 р. з Протоколами до неї та ін.); багатосторонні міжнародні договори з питань міжнародної правової допомоги та інших форм міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні, які визначають проведення судової експертизи в порядку міжнародної правової допомоги, залучення експертів до суду іноземної держави, проведення допиту експерта за допомогою відео- та телефонної

конференції (Європейська конвенція про взаємну правову допомогу у кримінальних справах 1959 р. з Другим додатковим протоколом 2001 р. до неї та ін.); двосторонні міжнародні договори з питань міжнародної правової допомоги та інших форм міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні з окреслених вище питань (с. 52-60 дисертації).

Окрема увага звернена на міжнародні міжвідомчі договори, які визначають засади реалізації міжнародного співробітництва на рівні Експертної служби МВС України (с. 60-67 дисертації).

У підрозділі 1.3 дисертації «Напрями, рівні та форми міжнародного співробітництва Експертної служби МВС України у сфері судово-експертної діяльності» проведена достатньо серйозна дослідницька робота щодо однозначного та науково обґрунтованого виділення напрямів, рівнів та форм міжнародного співробітництва у окресленій сфері. Здобувачкою влучно підкреслюється відсутність усталеної позиції щодо тлумачення вказаних понять (с. 71 дисертації), й на думку опонента, їй вдалося внести ясність у їх висвітлення.

Окрему позитивну оцінку заслуговує вивчення діяльності міжнародних організацій, які займаються питанням розвитку та удосконалення судово-експертної діяльності, міжнародного співробітництва у цій сфері (с. 92-105 дисертації). Авторкою наголошується на перспективності розвитку вказаного напрямку у діяльності Експертної служби МВС України (с. 105 дисертації).

Другий розділ дисертації «Міжнародне співробітництво Експертної служби МВС України та компетентних суб'єктів держав Європейського Союзу» розкриває наступні питання: міжнародне співробітництво Експертної служби МВС України та Європейської мережі судово-експертних установ (ENFSI) (підрозділ 2.1), судово-експертна діяльність у державах Європейського Союзу та напрями запровадження кращого досвіду в Експертній службі МВС України (підрозділ 2.2).

У підрозділі 2.1. «Міжнародне співробітництво Експертної служби МВС України та Європейської мережі судово-експертних установ (ENFSI)»

висвітлюється важливий напрям євроінтеграційного розвитку судово-експертних установ нашої держави й безпосередньо – Експертної служби МВС України. Адже від України членом в ENFSI є Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України (з 2002 року), з травня 2017 року – Київський науково-дослідний інститут судових експертиз Мін'юсту України (с. 123 дисертації).

Авторкою підкреслюється, що основними перспективними напрямами підвищення ефективності судової експертизи, що впливають із членства Експертної служби МВС України у Європейській мережі судово-експертних установ (ENFSI), є: методично обґрунтоване застосування широкого кола різних наукових дисциплін; нові розробки у сфері технологій, такі як ДНК-аналіз, зміна ролі і значущості судової експертизи при проведенні розслідування (об'єм експертного навантаження збільшився удвічі впродовж останніх п'яти років); цифрові технології і реконструкція місця скоєння злочину забезпечують можливість послідовної ступеневої фіксації результатів огляду при реконструкції місць вчинення злочинів і аварій; мобільні технології для проведення мережевого аналізу. Ефективне використання таких технологій (мікрорідинної і нанотехнологій) забезпечує кращий огляд місця події і прискорює розкриття злочинів; організація та координація в галузі розвитку експертних напрямів (с. 125 дисертації).

За змістом підрозділу 2.2. Ольгою Андріївною підкреслюється, що вивчення та запровадження кращого іноземного досвіду до діяльності Експертної служби МВС України є одним із важливих напрямів міжнародного співробітництва (с. 128 дисертації). З метою досягнення поставленого завдання здобувачкою вивчаються особливості здійснення судово-експертної діяльності в державах Європейського Союзу: Федеративної Республіки Німеччина, Великої Британії, Польщі, Латвії та Литви. Вивчення досвіду європейських розвинених країн дозволило виділити позитивний досвід, сформулювати пропозиції щодо його впровадження, і, разом з тим, сформовані положення

можуть допомогти уникнути помилок, які можуть бути допущені за умов реформування правоохоронної та судово-експертної сфери.

Третій розділ дисертації «Використання можливостей міжнародного співробітництва Експертної служби МВС України під час кримінального провадження» розкриває такі питання: проведення судової експертизи в порядку міжнародної правової допомоги Експертною службою МВС України (підрозділ 3.1) та співробітництво Експертної служби МВС України та Укрбюро Інтерполу (підрозділ 3.2.).

За змістом підрозділу 3.1. «Проведення судової експертизи в порядку міжнародної правової допомоги Експертною службою МВС України» розкрито особливості проведення судової експертизи у порядку міжнародного співробітництва (а саме, міжнародної правової допомоги) у кримінальному провадженні. Зміст підрозділу є актуальним для діяльності з розслідування злочинів, адже відкриває нові можливості вирішення поставлених завдань.

Й хоча, як вказує здобувачка, судова експертиза на підставі запиту про надання міжнародної правової допомоги проводиться нечасто (4,6 % судові експерти зіштовхувалися з такими випадками особисто або вони стали їм відомі у результаті професійної діяльності (14,6 %)) (с. 156 дисертації), однак, зважаючи на актуальність розслідування злочинів міжнародного характеру, розроблення теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо проведення судової експертизи в межах міжнародної правової допомоги є необхідним. У цілому, авторка з поставленим завданням впоралася, хоча за даним напрямом необхідна додаткова цілеспрямована робота.

У підрозділі «Співробітництво Експертної служби МВС України та Укрбюро Інтерполу» підкреслена важливість співробітництва Експертної служби МВС України та Інтерполу – міжнародної організації, до якої входить 190 країн світу. У нашій державі уповноваженим представником Інтерполу (Національним центральним бюро) є Робочий апарат Укрбюро Інтерполу, що представлений Департаментом Інтерполу та Європолу у структурі апарату Національної поліції України.

Обґрунтовано, що співробітництво Експертної служби МВС України та Укрбюро Інтерполу здійснюється з метою обміну інформацією, перевірки об'єктів за банками даних криміналістичної інформації.

Позитивно зарекомендувала себе світова практика співробітництва Інтерполу та судово-експертних установ, що систематично здійснюють заходи за напрямом наукового та навчально-методичного забезпечення.

Сформовано алгоритм дій для практичних співробітників органів досудового розслідування з метою перевірок слідів рук, дактилокарт та ДНК-профілів за банками даних Інтерполу із залученням Експертної служби МВС України (с. 180-183 дисертації).

Вивчення змісту дисертації залишає позитивне враження, адже робота є актуальною, новою, змістовною, легко сприймається та має яскраво виражене практичне спрямування.

Проведене здобувачкою дослідження є **завершеним**, його вивчення дозволяє зробити висновок про належний рівень проведеного дослідження, за результатами якого сформовані теоретичні положення та практичні рекомендації щодо здійснення міжнародного співробітництва Експертною службою МВС України. **Оформлення** дисертації відповідає встановленим вимогам.

Автореферат дисертаційного дослідження належним чином розкриває його зміст і надає повне уявлення про наукову новизну і практичну значущість праці. Зміст автореферату та основних положень дисертації є **ідентичними**.

Вивчення змісту дисертації викликає додаткові питання та певні **зауваження**. Зокрема:

1. Визначаючи емпіричну базу дослідження (с. 16), здобувачкою було використано емпіричні джерела Експертної служби МВС України (аналітичні й статистичні матеріали, дані анкетування судових експертів та ін.). Цікаво, чи здійснювалося під час дослідження вивчення практики інших судово-експертних установ України.

2. Визначаючи правові засади міжнародного співробітництва Експертної служби МВС України у сфері судово-експертної діяльності (підрозділ 1.2), здобувачка значну увагу приділяє розгляду відповідних міжнародних договорів та нормативно-правових актів України. Поряд з цим, зазначає, що особливе місце серед правових джерел належить практиці Європейського суду з прав людини (с. 69 дисертації), однак, не розкриває особливості застосування даного джерела права за умови реалізації міжнародного співробітництва у сфері судово-експертної діяльності.

3. Розглядаючи рівні міжнародного співробітництва Експертної служби МВС України у сфері судово-експертної діяльності (підрозділ 1.3), здобувачка приходить до висновку, що розвиток міжнародного співробітництва Експертної служби МВС України, членство у розглянутих міжнародних організаціях глобального рівня (близько тридцяти організацій) є одним із важливих завдань судово-експертної діяльності (с. 105 дисертації). Однак, враховуючи різноманітність вказаних міжнародних організацій, особливості їх діяльності, бажано було б конкретизувати, які саме завдання постають перед Експертною службою МВС України за умов міжнародного співробітництва.

4. За результатами проведених досліджень (підрозділ 1.3.), до однієї із форм міжнародного співробітництва Експертної служби МВС України здобувачка відносить формування й забезпечення міжнародних стандартів судово-експертної діяльності. На думку опонента, додаткового пояснення потребує термін «міжнародні стандарти» та розкриття його змісту стосовно судово-експертної діяльності.

5. Розглядаючи особливості співробітництва Експертної служби МВС України та Європейської мережі судово-експертних установ (ENFSI) (підрозділ 2.1), здобувачка окреслює переваги такого членства, що полягають у визнанні результатів висновків українських судових експертів міжнародними та/або іноземними судами; здійсненні належного контролю за дотриманням якості проведення судових експертиз відповідно до міжнародних вимог (ДСТУ ISO/IEC 17025:2006); залученні українських судових експертів до роботи у

міжнародних експертних комісіях; використанні єдиних світових та європейських експертних методик при проведенні судових експертиз та ін. (с. 127 дисертації). Бажано було б приділити увагу конкретним пропозиціям щодо удосконалення вітчизняної судово-експертної діяльності відповідно до практики європейських партнерів.

6. Третій розділ дисертації присвячений дослідженню можливостей використання міжнародного співробітництва Експертної служби МВС України під час кримінального провадження. Безпосередньо розкриваються питання проведення судової експертизи в порядку міжнародної правової допомоги (підрозділ 3.1), співробітництва Експертної служби МВС України та Укрбюро Інтерполу (підрозділ 3.2). Враховуючи об'єктиву потребу здійснення вказаних заходів під час розслідування окремих видів злочинів, слід було б приділити увагу питанню врахування вказаних положень у методиках розслідування таких злочинів та можливостей використання експертних висновків та експертної допомоги зарубіжних експертів.

Однак, слід зауважити, що вказані зауваження мають дискусійний характер та **не впливають** на позитивне враження від рецензованої наукової праці.

Загалом дисертація «**Міжнародне співробітництво Експертної служби МВС України**» є завершеною науковою працею, яка відрізняється актуальністю, новизною і практичною цінністю, містить змістовні теоретичні напрацювання та практичні рекомендації.

ВИСНОВОК

Дисертація «**Міжнародне співробітництво Експертної служби МВС України**», подана на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність, вирішує важливе наукове завдання, що стосується формування теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо реалізації міжнародного співробітництва Експертною службою МВС України. Дисертація є актуальною, завершеною, самостійною,

має теоретичну цінність та практичне значення. Робота відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року №567, а її автор **Лопата Ольга Андріївна** заслуговує присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук із зазначеної спеціальності.

Офіційний опонент:

**Завідувач кафедри криміналістики
Національного університету
«Одеська юридична академія»,
доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент Національної академії
правових наук України,
заслужений діяч науки і техніки України
____. ____ 2017 року**

В.В. Тіщенко

**Проректор з наукової роботи,
доктор юридичних наук, доцент**

Г.О. Ульянова

